

YU ISSN-0352-5724 | UDK 80/81(082)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

LI/1

НОВИ САД
2009

ПАВЛЕ ИВИЋ КАО ПОКРЕТАЧ САВРЕМЕНИХ ЕТИМОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА СРПСКОГ ЈЕЗИКА*

ЈАСНА ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ И МАРТА БЈЕЛЕТИЋ

UDC 811.163.41:373.6
81:929 Ivić P.

У раду се осветљава улога коју је Павле Ивић одиграо у покретању савремених етимолошких истраживања српског језика заснивањем Етимолошког одсека при Институту за српски језик САНУ и развојем пројекта *Етимолошки речник српског језика*.

Кључне речи: српски језик, етимолошка истраживања, историјат, Павле Ивић (1924—1999).

Данас свакоме изгледа нормално да Институт за српски језик САНУ, као и већина других сродних института (бар у словенском свету) у свом саставу има и Етимолошки одсек. Природно је и то што се у том Одсеку израђује *Етимолошки речник српског језика* на коме ради шест стално запослених и два спољна сарадника, укључујући руководиоца. Подразумева се да Одсек располаже приручном библиотеком од неколико хиљада наслова (речника, енциклопедија, монографија, часописа, сепарата). Али како је до свега тога дошло?

Упућени знају да је идејни творац и покретач овог пројекта академик Павле Ивић. Иако је та чињеница више пута с великим пијететом истицана,¹ није на одмет још једном се осврнути на почетке овог подухвата и на место и улогу Павла Ивића у њему. Учинићемо то на основу личних сећања и неколико докумената који су се затекли у Одсеку,² сведочећи о дуготрајном и мукотрпном процесу заснивања пројекта.

Прво се треба запитати зашто се у улози покретача нашао баш Павле Ивић. Део одговора свакако лежи у чињеници да је Ивић био научник светског формата, чије су све визуре биле суштинске и глобалне (али засноване на темељном познавању српског језика кроз његову историју и дијалектологију), па је тако јасно могао да сагледа шта је то што је недостајало нашој науци о језику. Поред свести о томе шта треба урадити, Ивић је истовремено поседовао и огромну енергију да своју визију спроведе у дело, и то је оно што га је чинило изузетним. Са бескрајним стрпљењем, у нашој малој средини несвесној потребе за етимолошким истраживањима, Ивић је о томе обавештавао и освешћивао свакога ко је

* Овај прилог је резултат рада на пројекту бр. 148004 „Етимолошка истраживања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*” који у целини финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

¹ В. нпр. Бјелетић / Лома 2004: 134; Влајић-Поповић / Петровић 2004: 1.

² Та документа нам је, из своје личне архиве, љубазно уступио др Драго Ђупић, дугогодишњи директор Института.

на покретање пројекта могао имати утицаја, сваку надлежну инстанцу, а њих је у оно доба било више. Мало је ко тада схватао да он то не чини за себе, нити за неке конкретне сараднике (којих још није било ни на видику), већ искључиво ради општег интереса.

Водећи акцију за заснивање пројекта радио је синхронизовано на три „фронта“: у Академији, у ондашњој Заједници науке и у самом Институту. То што је пројекат ушао у петогодишње планове рада за период 1981—1985. и у Академији и у Институту, само значи да су припреме морале почети много раније. Иза сваког од тих „папира“ стајали су бројни састанци, време и енергија утрошени на њима, разговори који нису увек били лаки, накнадно писање извештаја итд. Први званични подаци односе се на 1980. годину:

„Петогодишњим планом научноистраживачког рада САНУ за период 1981—1985, који је усвојен на скупштини САНУ 17. децембра 1980, планирани су и научни задаци од најкрупнијег друштвеног значаја за које је нужно обезбедити допунска финансијска средства. Ради се о пројектима из области културно-историјских наука који подразумевају уклапање СР Србије у светска научна достигнућа у овој области, а који су један од значајних предуслова за даљи развој културно-историјских наука. Међу крупним задацима из ове области јесте заснивање пројекта „Етимолошког речника српскохрватског језика“. ... У току 1980. и 1981. године Српска академија наука и уметности обрађала се Републичкој заједници науке Србије са захтевима за финансирање овог пројекта, тј. за његово увршћивање у значајне и дугорочне пројекте Заједнице и Академије. Ценећи изузетан значај овог пројекта, Републичка заједница науке дала је почетна средства за његово заснивање и уврстила га у пројекте које дугорочно финансира. ... У току припрема за овај пројекат, Академија је била у сталним контактима са Институтом за српскохрватски језик у Београду, рачунајући на чињеницу да је Институт лингвистичка научна организација, са главним задацима управо из области лексикографије. ... О тој идеји Академије, која је прерасла и у иницијативу, током 1980. године расправљала су стручна и самоуправна тела Института (Научно веће и Савет). Идеја да се овај пројекат заснује у Институту у начелу је прихваћена ...”³

Ивић је објашњавао шта су то етимолошки речници, како се они у савременим условима пишу и зашто је неопходно у нашој средини покренути један такав пројекат:

„Етимолошки речници спадају у основне инструменте рада на језичкој науци, од великог су значаја и као извори сазнања неопходних историји (у пореклу речи огледају се етноисторијски и културноисторијски односи). Највећи део европских језика, међу којима и већина словенских и већина балканских, располаже са по неколико дела овакве врсте. ... Данас се етимолошки речници по правилу раде тимски. Ауторски колектив би морао

³ Извод из дописа „Заснивање пројекта *Етимолошки речник српскохрватског језика*” упућеног Савету Института дана 31. марта 1982. са потписима академика П. Ивића, члана Савета Института, и др Д. Ђупића, директора Института. О преименовању пројекта у *Етимолошки речник српског језика* в. Предговор ОС VIII, детаљније и Предговор ЕРСЈ I: 6.

обухватити стручњаке за све језике који су у знатнијој мери утицали на попуњавање речничког састава српскохрватског језика. У њему би се у перспективи морали наћи, осим слависта, и бар по један класичар, романиста, балканолог и турколог, укупно око осам људи. Реализација пројекта морала би започети с релативно малим кадровским снагама, које би се увећале развојем самог пројекта.”⁴ ... „Представници Академије (посебно академик Ивић) истакли су да је средњорочним планом Академије предвиђено да се започне рад на изради још једног фундаменталног дела српскохрватске лингвистике — етимолошког речника српскохрватског језика. Научне и друштвене потребе за заснивањем овог пројекта веома су изражене, тим пре што на српскохрватском језику постоји само *Етимолошки рјечник хрватскога или српскога језика* Петра Скока, који представља резултате етимолошке науке до педесетих година овога века (Скок је умро 1956). С друге стране, Скоков речник је понајвише обрадио романске етимологије, док су друге остале у њиховој сенци. Тако је у том делу недовољно обрађено лексичко благо источне стране српскохрватског језика. Но, и сама чињеница што је Скоково дело завршено пре тридесетак година, а у међувремену су се у етимолошкој науци десиле крупне промене, и код нас и у свету, довољно јасно говори о потреби заснивања оваквог пројекта.”⁵

У својим настојањима наилазио је на проблеме које је требало решавати на институционалном нивоу:

„Представници Института у целини схватају друштвени и научни значај овог пројекта, те у том смислу очекују и пуно разумевања радних људи Института за њега. У средњорочном програму развоја Института за период 1981—1985. предвиђена је могућност прихватања овог пројекта. Међутим, познато је да су услови рада у Институту незадовољавајући — недостаје кадар за целовито и ефикасно извршавање задатака Института и на постојећим пројектима, међу којима — и на изради Речника САНУ. Прихватањем нових пројеката може доћи до повећања радних и других проблема у Институту у целини, тј. до смањивања услова рада (у околностима када у једној соби раде и по четири стручна и научна радника, у условима малих личних доходака, недостатка станова итд.) и због извесног одбојног става радника Института према новим задацима, све док се не реше проблеми везани за постојеће. ... Због свега тога, поред обезбеђивања простора, представници Института истичу да би требало имати и гаранцију за сукцесивни прилив средстава за етимолошки пројекат, и то према динамици коју за развој пројекта (кадровски и програмски) утврде Академија, Републичка заједница науке и Институт. ... било би потребно донети и одговарајући споразум или сродан докуменат, којим би се предвиделе обавезе и Академије и

⁴ Допис Републичкој заједници науке СР Србије од 16. децембра 1981. о покретању овог и још два лингвистичка пројекта („Европски лингвистички атлас” и „Прикупљање и обрада ономастичке грађе”) „... којима би се надокнадило закашњење и заостајање за светском науком ... и која су предуслов даљег развоја културно-истраживачких наука” допис је потписао председник САНУ академик Д. Каназир (мада га је очито саставио П. Ивић).

⁵ Забелешка са седнице у Председништву САНУ одржане 5. марта 1982. године којој су присуствовали: а) из Академије: академици А. Исаковић, П. Ивић и М. Пантић, затим Д. Недић, секретар САНУ, као и Н. Радосављевић [секретар Фонда за научноистраживачки рад САНУ]; б) из Института: др Д. Ђупић, директор Института, др Е. Фекете, уредник Речника САНУ, и др Д. Стефановић, координатор рада у Одсеку за старословенистичка истраживања Института.

Заједнице науке и Института. ... Такође треба обезбедити средства која ће за овај пројекат омогућити набавку потребне литературе, израду библиографија, специјализације и друге видове усавршавања сарадника итд. Не сме се десити да овај пројекат финансијски, кадровски, програмски и сл. представља сметњу осталим пројектима Института.”⁶

На састанку је закључено да ће Академија обезбедити почетна средства за заснивање пројекта, као и две просторије, и да ће пружити стручну и научну помоћ у организовању овог пројекта — за шта се посебно задужује академик Павле Ивић.

Настојао је да образложи зашто је баш Институт за српски језик право место за заснивање етимолошког пројекта, али и да предочи корист коју сам Институт може имати од њега:

„Академик Павле Ивић упознао је Научно веће да је на основу пре неколике године започетих разговора у САНУ и РЗНС заснован макропројекат „Етимолошки речник српскохрватског језика”. Академија предлаже да овај пројекат прихвати Институт, као посебан лексикографски пројекат, јер је то најквалификованија организација за заснивање пројекта ове врсте. ... Пошто је размотрен цео низ питања везаних са заснивањем једног пројекта ове врсте, наглашена је његова друштвена и научна функција и изузетан значај за нашу културу. Зато Веће оцењује да је израда етимолошког речника српскохрватског језика веома важан и потребан задатак и да би за Институт било од великог значаја ако би успешно развио ту делатност и тај пројекат.”⁷ ... „Свакако нема разлога објашњавати потребу заснивања једног пројекта какав је етимолошки речник. Међутим, није сувишно нагласити чињеницу да пројекат те врсте мора имати значаја за целокупни лексикографски рад једне научне организације, не само због тога што се понекад морају тражити етимологије речима у описном или каквом историјском речнику, већ и због комплетнијег лексикографског рада у једном месту уопште. Из наведених, а и других разлога, предлажемо Савету Института да прихвати овај пројекат као дугорочни програм Института за српскохрватски језик у Београду, тј. да радним људима Института предложи да пројекат прихвате као институтски.”⁸

Након стручно-научне, у то време морала је бити спроведена и самоуправна процедура предвиђена прописима и општим актима Института. Тако је 9. децембра 1982. године у Институту за српскохрватски језик у Београду одржан референдум којим је изгласано заснивање пројекта „Етимолошки речник српскохрватског језика” и уношење одговарајућих одредаба у Статут и самоуправни споразум о удруживању рада радника Института (од укупно 34 запослена присутно је било 30 радних љу-

⁶ Забелешка са исте седнице у Председништву САНУ, в. претходну напомену.

⁷ Закључци са седнице Научног већа Института одржане 9. марта 1982. којој су присуствовали др М. Пешикан, др Г. Јовановић, др Д. Ђупић, др Т. Батистић, др П. Сладојевић и др М. Вујанић, а у једном делу седнице и академик П. Ивић.

⁸ Закључак дописа „Заснивање пројекта *Етимолошки речник српскохрватског језика*” упућеног Савету Института дана 31. марта 1982. са потписима академика П. Ивића, члана Савета Института, и др Д. Ђупића, директора Института.

ди, од којих је за пројекат гласало 19, против 9, док су 2 листића била неважећа).⁹

Када су све формалности око заснивања пројекта коначно завршене, могло се почети са радом. Први сарадник на пројекту примљен је априла 1983. године. Главна Ивићева преокупација у то време било је формирање ауторског тима. У првом извештају о раду на пројекту он констатује:

„Сматрамо да је програм солидно отпочео. Основна тешкоћа је недостатак кадра одговарајућих квалитета (особито с обзиром на високе захтеве који се морају постављати за ову најтежу област лингвистичких студија), па ће убудуће, макар у првих неколико година, један од главних задатака бити избор и усавршавање кадра за пројекат.”¹⁰

Знајући да без сарадника нема ни речника, Ивић планом рада за наредни период предвиђа попуњавање колектива:

„Основни задатак у наредном петогодишњем периоду биће кадровско комплетирање пројекта, како је то истакнуто у иницијативном акту САНУ. За свестран и успешан рад на етимологији речи у српскохрватском језику потребан је тим од шест до осам стручњака разних профила, будући да су саме речи веома различитог порекла. До краја 1990. године требало би окупити најмање шест истраживача, који би се запошљавали сукцесивно (таква динамика запошљавања је потребна зато да би се добили стварно квалификовани кадрови за посао који захтева врхунску научну спрему; неопрезно расписивање конкурса попунило би места појединцима недораслим за тешке задатке). За сваког члана екипе ваља предвидети просечно по годину дана усавршавања у научним центрима у иностранству, односно у неким случајевима у Љубљани (где се израђује словеначки етимолошки речник). То је неопходно зато што у Београду нема школе етимолошког рада, који је од свих лингвистичких послова најсложенији и захтева најширу ерудицију, поред осталог познавање многих језика. Малобројни српски етимолози из прошлости одавно су покојници и ми се налазимо пред задатком да попуњимо празнину и утемељимо континуитет етимолошких студија у нашој средини.”¹¹

Иако је био свестан чињенице да није лако наћи сараднике за пројекат, Ивић је дубоко веровао да „они искрсну”,¹² што се фактички и обистинило јер се, у складу са његовим предвиђањима, у Етимолошком одсеку до 1990. године заиста појавило шесторо људи. Неки су у међу-

⁹ Подаци из званичног извештаја референдумске комисије који су потписали М. Вујанић, М. Тешић и Ј. Миловановић.

¹⁰ Тачка 7 завршног елабората пројекта „Етимолошки речник српскохрватског језика” (1983—1985) упућеног Академији 25. новембра 1985. у име Одбора за етимолошки речник, са потписом руководиоца пројекта академика Павла Ивића.

¹¹ Из програма развоја пројекта „Етимолошки речник српскохрватског језика” у периоду 1986—1990, поднетог Академији 14. марта 1985. са потписом председника Одбора за етимолошки речник академика Павла Ивића.

¹² Из Записника са годишње седнице Одбора за етимолошки речник САНУ, одржане 20. децембра 1984. године.

времену отишли али су њихова места попуњена новим, млађим снагама, па тако Одсек и данас има шест стално запослених сарадника.

Озбиљност Ивићеве замисли огледала се, између осталог, и у његовој намери да „одшколује” будући етимолошки кадар у иностранству, пошто у Београду није било услова за то. Стога је, током првих година, водио живу преписку са водећим словенским етимолозима — Ф. Безлајем, Ф. Славским, В. Боришем, О. Н. Трубачовом — организујући бравке сарадника у њиховим центрима или пак позивајући њих лично у Београд. О Ивићевом елану и вери у будућност младог пројекта понајбоље сведочи писмо које је почетком 1984. упутио Францету Безлају:

Веома поштовани професоре,

Најлепше Вам хвала на Вашем писму од 7. фебруара 1984, којим сте тако сиремно одговорили на наш допис бр. 36 од 24. јануара.

Веома се радујемо што је наш пројекат етимолошког речника привукао Вашу пажњу и што сте љубазно прихватили нашу молбу за помоћ и сарадњу. У складу с Вашом сујесцијом, упутили бисмо колеџиницу Влајих-Појовић у Љубљану негде око 1. јуна, с тим да по могућности проведе тамо два месеца. Надамо се да околности што су у јулу универзитетске сферје не би предсјављала сметњу њеном раду.

Наш етимолошки пројекат полази од чињенице да велики број народних речи до сада није изетимологизирани. Наше прве сондаже у Речнику САНУ показале су колико у њему много има речи без етимологије код Скока. Осим тога, САНУ и Институт за српскохрватски језик већ годинама заједнички раде на прикупљању нове лексичке грађе са терена у Србији, а Машица српска усјесно је организовала сличну делатност у Војводини. Истовремено, САНУ води на терену обимну акцију прикупљања ономастичког блага, које такође садржи велики број назива, пре свега микроетимона, чије нам је порекло непознато. Све ово налаже потребу за новим етимолошким речником, чији би нагласак био на материјалу необухваћеном код Скока. Јасно је да наш постојећи кадар не може одговорити потребама такве акције. Потребно је особити нове, младе људе. Свесни смо и факта да њихова формација не може бити комитирана у Београду. Уверени смо да би за свакога од њих било драгоцено да се упозна с искуством Вашим и Ваших сарадника. Осим тога имамо у плану да их, по мери могућности, упућујемо на усавршавање и у иностранство. Велика Вам хвала на сујесцији у погледу Брна. Ми смо помињали такође на Краков (радионица Славског), Лајпциг (радионица Ајхлера) и Москву (радионица Трубачова). Кад се приближи време за то, веома бисмо ценили Ваше савете у вези с тим.

Свесни смо слабости Скоковог монументалног остварења у славистичком, балтославистичком и индоевропеистичком аспектима. На жалост, садашња ситуација у Београду, поштову после губитка који смо претрпели болешћу и зајим смрћу професора Бошковића, није таква да бисмо могли власитим снагама попуњавати празнине Скоковог дела у том правцу, нишћ особити наш подмладак да то чини. Управо због тога, више него због свега другог, биће нам потребно усавршавање наших младих колега у другим научним центрима.

Од Вас сазнајемо да се у Загребу размисља о продужењу Скоковог дела. Уверени смо да се такав подухват и наш посао не би зајамно искључивали. Тежисте нашег најора било би на ономе што је код Скока остало у сенци, а то је народна лексика и етимонија из источних крајева српскохрватског је-

зичког подручја, а пре свега грађа која Скоку није била пристијачна. Већи део те грађе налази се, или тек треба да се нађе, у картиотекама САНУ, Институција за српскохрватски језик и Маџице српске.

Најлепше Вам захваљујемо на сиремности да поможете наш пројекат. Та ће помоћ, сигурни смо, бити драгоцена. Радујемо се и персонеливи ујозначавања и сарадње наше управнице са Вашим младим етимолозима. Уверени смо да ће и тај контакт бити за њу од велике користи.

Примиће, драги професоре, изразе мој особитош поштовања.

Београд, 15. фебруара 1984.

Павле Ивић

Данас је тешко замислити да етимолошка библиотека у време оснивања Одсека уопште није постојала. Ивић је својом руком (било је то доба латиничних писаћих машина!) саставио списак наслова, њих стотинак, које је сматрао неопходнима за почетак рада. Биле су то, углавном, недоступне или тешко доступне књиге — махом речници — штампане или одавно, или у иностранству, а најчешће и једно и друго. Оно што се није могло наћи антикварно постепено је фотокопирано након претраге (наравно, „пешке” и ручно) по већим библиотекама. Ивић се код сарадника интересовао за сваки наслов, за напредак са корицењем — једноставно речено, за све. Чак и да је хтео да се дистанцира од тих техничких послова, не би то могао јер је сваки рачун, за сваку књигу и за сваку фотокопију, он лично морао да потпише ради правдања средстава у Фонду за научноистраживачки рад САНУ.

Библиотека се ширила и поклонима. Први дародавац био је сам Павле Ивић, који је одвајао дупликате из властите библиотеке. Некад је био и посредник — на пример, првих неколико бројева часописа *Етимологија* поклонила нам је, преко њега, Светлана Зајцева, сви томови капиталног речника *Етимологическиј словарь славянских языков* стизали су из Москве поштом, са посветом ауторском колективу, исписаном руком О. Н. Трубачова — наравно, захваљујући Ивићу. Драгоцене сепарате са најновијим радовима Војмира Виње, тада најзначајнијег живог етимолога на простору српско-хрватског језика, са посветом упућеном лично њему, у Одсек је донео Павле Ивић.

Иако није био етимолог, професор Ивић је знао да нас упуту како да ми то постанемо. Осмислио је програм рада према коме смо се обучавали исписујући неетимологисане речи из Речника САНУ и ексерпиратујући етимолошку литературу која је садржавала наше речи. Све те наше исписе он је периодично прегледао, дискутовао о њима, дописивао своје коментаре. И то не као професор, *ex cathedra*, већ пре као старији и искуснији колега.

Павле Ивић нас је од почетка, још као магистре, охрабривао да објављујемо прилоге у водећим часописима и да одлазимо на међународне скупове — укључујући и конгресе, славистичке и балканолошке (Софија 1988, Братислава 1993, Краков 1998; Софија 1989, Солун 1994). Умео је да прихвати наше идеје и да нас затим прати у њиховој реализацији. Тако, на пример, иако сам није намеравао да учествује на 12. славистич-

ком конгресу у Кракову, здушно је подржао нашу намеру да тамо организујемо округли сто о етимологији.¹³ Укључио се у састављање списка учесника, набавку њихових адреса, писање писама — и сва их потписао — како би својим ауторитетом осигурао добар одзив. И успео је. Од тада се округли столови о словенској етимологији редовно одржавају на славистичким конгресима.

Овај период развоја пројекта, од примања првог сарадника (1983) до појаве *Огледне свеске* (1998) у којој је, поред Ивића,¹⁴ учествовало још пет аутора, потрајао је петнаест година, што је време које је и другим сличним пројектима¹⁵ било потребно да из фазе едукације пређу на припреме за редовну израду речника.

Павле Ивић је умро 1999. године. Није доживео прву свеску *Етимолошког речника српског језика* (2003) којом се његов пројекат дефинитивно уписао на мапу словенске и европске етимологије. Та свеска најбоље показује да је овај пројекат био ваљано утемељен, мудро вођен и да има јасну перспективу. Само у протеклој деценији, колико је прошло од Ивићеве смрти, сарадници на пројекту објавили су још две свеске речника, две монографије, и преко сто педесет научних радова и приказа.¹⁶ Учествовали су на двадесетак међународних скупова као и на једном балканолошком и два славистичка конгреса. Године 2006. организовали су међународни симпозијум „Словенска етимологија данас” а потом издали и зборник радова са скупа. Настављајући Ивићеву традицију, Етимолошки одсек и даље негује блиску и плодну сарадњу са радионицама етимолошких речника у Љубљани, Кракову, Москви, Брну и Софији.

Људи, природно, нису свесни значаја догађаја у тренутку док се они одвијају. Тако и ми сада, читаву деценију након смрти Павла Ивића и са дистанцом од четврт века откако смо га упознали, почињемо боље да схватамо и неупоредиво више да ценимо све што је радио. Укупно сећање на њега накнадно се осветљава неким призорима који израњају из заборава и стварају слику мало другачију — пунију од оне релативно сведене, формиране током вишегодишње свакодневице у нашем односу асистената и ђака према знатно старијем професору. Професору кога смо слушали и дивили му се али га — сада то знамо — нисмо у потпуности разумели нити били у стању да сагледамо сав смисао његовог големог труда око етимолошког пројекта (како се данас зове оно што су за Ивића били „етимолошки послови”). Својом истинском величином и огромном ерудицијом Павле Ивић нам је неосетно наметао високе стандарде и подстицао потребу да увек тежимо бољем и дајемо све од себе. Захваљујући — између осталог — и томе, остварила се његова визија о утемељивању етимолошких студија у нашој средини: сарадници Етимолошког одсека данас су компетентни и међународно признати стручња-

¹³ О томе је касније и сам писао, в. Ивић 1997: 114—115.

¹⁴ О Ивићевом уделу у изради *Огледне свеске* в. Бјелетић / Лома 2004: 133—134.

¹⁵ О њима детаљније в. Влајић-Поповић / Бјелетић 1995.

¹⁶ Подробније о резултатима рада на пројекту в. Бјелетић 1997, Бјелетић 2002, Бјелетић 2007, а за каснији период на сајтовима САНУ (www.sanu.ac.rs/ciril/instituti/srpski/etimolog.htm) и Института (www.isj.sanu.ac.rs).

ци о којима се у релевантним славистичким круговима говори као о „Београдској етимолошкој школи”.

У коначном свођењу рачуна, ако се у његов опус уброје и сва остварења настала у оквиру Одсека — с њим и после њега — испоставља се да је Павле Ивић, утирући пут новом пројекту, и те како добро знао шта ради. Поврх свега остало,¹⁷ и у томе је трајни значај Ивићевог дела за српски народ и његов језик.

Београд

ЛИТЕРАТУРА

- Бјелетић 1997 — Бјелетић, М.: Изабрана библиографија радова сарадника Етимолошког одсека Института за српски језик, *Славистика* I, Београд, 187—191.
- Бјелетић 2002 — Бјелетић, М.: Пројекат етимолошког речника српског језика, *Славистика* VI, Београд, 125—134.
- Бјелетић 2007 — Бјелетић, М.: Пројекат „Етимолошка истраживања српског језика и израда ЕРСЈ”, *Шездесет година института за српски језик САНУ. Зборник радова I*, Београд, 151—170.
- Бјелетић / Лома 2004 — Бјелетић, М. / Лома, А.: Допринос Павла Ивића етимологији и ономастици, *Животи и дело академика Павла Ивића*, Суботица / Нови Сад / Београд, 131—140.
- Влајић-Поповић / Бјелетић 1995 — Влајић-Поповић, Ј. / Бјелетић, М.: Словенска етимолошка лексикографија и нови етимолошки речник српскохрватског језика, *Задужбина* VII/31, Београд, 5.
- Влајић-Поповић / Петровић 2004 — Влајић-Поповић, Ј. / Петровић, С.: Неки методолошки проблеми у изради прве свеске *Етимолошког речника српског језика*, *Животи и дело академика Павла Ивића*, Суботица / Нови Сад / Београд, 141—148.
- ЕРСЈ — *Етимолошки речник српског језика* 1—, Београд 2003—.
- Ивић 1997 — Ивић, П.: Етимолошки пројекат САНУ, *Славистика* I, Београд, 113—115.
- ОС — *Огледна свеска*, Етимолошки одсек Института за српски језик САНУ, Београд 1998 (= *Библиотека Јужнословенског филолога*, н.с. 15).
- Реметић 2000 — Реметић, С.: Библиографија радова академика Павла Ивића, *Јужнословенски филолог* LVI/1—2, Београд, 7—49.

Jasna Vlajić-Popović / Marta Bjeletić

PAVLE IVIĆ AS THE FOUNDER OF MODERN ETYMOLOGICAL STUDIES OF THE SERBIAN LANGUAGE

Summary

The paper sheds light on the role late academician Pavle Ivić (1924—1999) has played in initiating modern etymological studies of the Serbian language by founding the Etymological department of the Institute of the Serbian Language and simultaneously starting and promoting the project for the Etymological dictionary of the Serbian Language (*Етимолошки речник српског језика*).

¹⁷ В. Реметић 2000.